

Pojištění odpovědnosti za škodu

Pasivně legitimovaným subjektem ve sporu o pojistné plnění z titulu přímého nároku poškozeného proti pojistiteli odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla podle právní úpravy účinné před 1. 1. 2000 a tedy i subjektem, jemuž jedinému může být soudem ukládána povinnost k plnění, je Česká kancelář pojistitelů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1701/2015, ze dne 26.1.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce M. B., zastoupeného Mgr. V.Z., advokátem se sídlem v O., proti žalovaným 1) České pojišťovně, a. s., se sídlem v P., a 2) M. Č., o náhradu újmy na zdraví, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 64 C 185/2011, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 10. 2014, č. j. 69 Co 364/2014-193, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

□ Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 10. 2. 2014, č. j. 64 C 185/2011-131, zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal zaplacení 1.369.413,- Kč s příslušenstvím, placení měsíčních částek 9.630,- Kč od 1. 7. 2011 a 14.135,- Kč od 1. 7. 2011 do dovršení 65 let věku, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce dne 9. 6. 1986 při dopravní nehodě, kterou zavinil M. Č., traktorista JZD L. v J. a manžel druhé žalované, utrpěl tříštivou zlomeninu pravé stehenní kosti, zlomeninu pánve a trvalé postižení obou zápěstních kloubů. Zaměstnavatel traktoristy (zemřelého v roce 2009) zaplatil žalobci prostřednictvím pojistitele své odpovědnosti za škodu České státní pojišťovny na základě rozsudku Okresního soudu v Přerově ze dne 25. 6. 1990, č. j. 6 C 209/1988-98, bolestné, náhradu za ztížení společenského uplatnění, náhradu věcné škody a náhradu za ztrátu na výdělku za dobu trvání i po skončení pracovní neschopnosti. Protože zdravotní stav žalobce se postupně zhoršil a je již trvale odkázán na invalidní vozík, požaduje nyní další náhradu za ztížení společenského uplatnění, dále náhradu za péči, kterou mu od 1. 7. 2009 do 30. 6. 2011 poskytovala jeho manželka, a také další náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti za období od 1. 7. 2010 do 30. 6. 2011 a od 1. 7. 2011 do budoucna. Soud, ačkoli dospěl k závěru, že ke zhoršení zdravotního stavu žalobce došlo v příčinné souvislosti s utrpěným úrazem, žalobu zamítl s odůvodněním, že pojištěný zaměstnavatel škůdce zanikl 10. 9. 2008 bez právního nástupce, nikdo nevstoupil do jeho práv a povinností, a nelze tak uplatnit práva podle § 3 vyhlášky č. [123/1974](#) Sb., kterou se stanoví rozsah a podmínky zákonného pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem motorových vozidel provozovaného Českou státní pojišťovnou. První žalovaná navíc není právním nástupcem České státní pojišťovny.

□□

Městský soud v Praze k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 22. 10. 2014, č. j. 69 Co 364/2014-193, rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku ve vztahu mezi žalobcem a druhou žalovanou a ve výroci o náhradě nákladů řízení státu a ve vztahu mezi žalobcem a druhou žalovanou zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení, jinak jej potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Rozhodnutí soudu prvního stupně ve vztahu k první žalované označil za správné, protože i kdyby byla právní nástupkyní České státní pojišťovny, resp. České pojišťovny, státního podniku, pak by k 1. 1. 2000, kdy již existovala škodná událost, došlo na základě ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), k

přechodu práv a povinností na Českou kancelář pojistitelů a první žalovaná by byla pouze zmocněna za ni v předmětných záležitostech jednat, a to včetně tohoto řízení. Šlo by o přímé zastoupení, jménem a na účet České kanceláře pojistitelů. Opačný výklad by byl v rozporu s účelem nové úpravy, kterou měl být ve prospěch širokého okruhu komerčních pojišťoven odstraněn monopol první žalované v prostředí pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. První žalovaná tak není ve sporu pasivně věcně legitimována. Ve vztahu k druhé žalované rozsudek soudu prvního stupně zrušil, neboť v řízení doposud nebylo pravomocně rozhodnuto o návrhu žalobce na její vstup do řízení jakožto dědičky po zemřelém M. Č.

□□

Rozsudek odvolacího soudu ve výroku, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost dovozuje ve smyslu § 237 o. s. ř. tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení hmotněprávní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Odvolací soud podle dovolatele nesprávně posoudil otázku přechodu práv a povinností z první žalované na Českou kancelář pojistitelů, protože v projednávané věci jde o náhradu škody, která vznikla až po 1. 1. 2000 a od ní se také odvíjí právní vztah mezi žalobcem a první žalovanou. Povinnost k náhradě škody nemůže za žádných okolností předcházet okamžiku vzniku škody, z hlediska právního posouzení věci tak musí být rozhodná právní úprava účinná v době vzniku škody a nikoli v době vzniku škodní události, jak nesprávně usuzuje odvolací soud. Vznikla-li tedy škoda až po 1. 1. 2000, nemohla povinnost k její náhradě přejít na Českou kancelář pojistitelů a první žalovaná je v řízení pasivně legitimována. Tvrdí-li odvolací soud, že opačný výklad by popřel účel zákona, opomíjí, že v dané věci nejde o smluvní pojištění, ale o pojištění zákonné a nároky z něj vyplývající nijak nesouvisí s vytvořením soutěžního prostředí v oblasti pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel. První žalovaná ostatně dodnes žalobci za odpovědnou osobu, zaniklé JZD Luha, vyplácí náhradu za ztrátu na výdělku. Vzhledem k tomu žalobce navrhuje, aby byl rozsudek odvolacího soudu zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

□□

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř. a je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť otázka přechodu práv a povinností vzniklých ze zákonného pojištění odpovědnosti z provozu vozidla nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešena. Dovolání není důvodné.

□□

Podle § 242 odst. 3 věta první o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání.

□□

Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

□□

Podle § 27 odst. 1 zákona č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, pojistná smlouva může být uzavřena s účinností nejdříve od 1. ledna 2000. Podle odstavce 3 tohoto ustanovení u škodných událostí, které nastaly před 1. lednem 2000, a nároků z nich vzniklých se postupuje podle dosavadních právních předpisů.

□□

Podle § 29 odst. 1 zákona č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, práva a povinnosti České pojišťovny a. s. vzniklé ze zákonného pojištění přecházejí dnem 1. ledna 2000 na Českou kancelář pojistitelů (dále též jen „Kancelář“). Tato práva a povinnosti uplatňuje a vykonává jménem a na účet Kanceláře Česká pojišťovna a. s., a to včetně zastupování Kanceláře před soudy při rozhodování o právech či povinnostech ze zákonného pojištění, zejména v souvislosti s poskytováním náhrad poškozeným a uplatňováním práva na náhradu vyplacených částek proti pojištěným. Pro účely dohody s poškozeným podle § 449a občanského zákoníku se v těchto případech Kancelář

považuje za povinnou osobu i tehdy, když poškozený nemá přímý nárok na plnění proti Kanceláři. O této činnosti vede Česká pojišťovna a. s. účetní evidenci odděleně od účetní evidence o ostatní činnosti.

□□

Zákon č. [168/1999](#) Sb., který nabyl účinnosti dne 3. 7. 1999, přinesl do oblasti pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla zásadní změnu spočívající v nahrazení dosavadního systému zákonného pojištění odpovědnosti (pojistný vztah předtím vznikal přímo ze zákona), spojeného se zákonem určeným pojistitelem, na systém povinného smluvního pojištění (nyní zákon zakládá povinnost pojistnou smlouvu uzavřít), kdy má pojištěný možnost vybrat si z okruhu pojišťovatelů nabízejících tento pojistný produkt. Tento nově založený typ smluv je použitelný podle přechodného ustanovení § 27 odst. 1 od 1. 1. 2000, přičemž v případě škodných událostí, ke kterým došlo před tímto datem v režimu zákonného pojištění, se použijí dosavadní předpisy. Ty upravují rozsah nároků na pojistné plnění i okruh subjektů včetně osoby pojistitele. Vzhledem k tomu, že podle předchozí úpravy byl v pozici pojistitele odpovědnosti jediný subjekt (Česká pojišťovna a. s. jako právní nástupce Československé státní pojišťovny), muselo být dalším přechodným ustanovením řešeno i jeho postavení v rámci nově založeného systému. Podle § 29 odst. 1 zákona tak do postavení dřívějšího monopolního pojistitele postupujícího podle předchozí právní úpravy vstoupila Česká kancelář pojistitelů, která je profesní organizací pojistitelů speciálně zřízenou k plnění stanovených úkolů v rámci nového systému (srov. § 18 zákona), a která je tak povinna namísto dosavadního pojistitele poskytnout pojistné plnění poškozenému tam, kde mu vznikl přímý nárok, případně refundovat pojištěné odpovědné osobě (škůdci) odpovídající částky, nahradila-li poškozenému škodu ona. Není pochyb o tom, že právě Česká kancelář pojistitelů je subjektem, který vstoupil do těchto práv a povinností (srov. též technicko-organizační úpravu v § 29 odst. 2 až 4 zákona, podle níž byla Česká pojišťovna a. s. povinna na Českou kancelář pojistitelů převést odpovídající finanční prostředky a předat jí databázi osob), i když je Česká pojišťovna a. s. pověřena zastupováním České kanceláře pojistitelů, to ovšem jejím jménem a na její účet.

□□

Dovolatel namítá, že přechodné ustanovení § 27 odst. 3 zákona se nepoužije, a argumentuje tím, že rozhodným je okamžik vzniku škody a nikoliv škodná událost; protože škoda zde vznikla až po 1. 1. 2000, nemohla povinnost žalované k její náhradě přejít na Českou kancelář pojistitelů. Dovolatel ovšem pomíjí výslovnou dikci citovaného ustanovení, že „podle dosavadních právních předpisů se postupuje u škodných událostí, které nastaly před 1. lednem 2000, a nároků z nich vzniklých“, aniž by bylo uvedeno, že jde jen o nároky vzniklé před tímto datem. Pak ovšem i nároky na náhradu škody vzniklé po tomto datu ze škodné události z doby před 1. 1. 2000 se řídí dosavadními předpisy, a jde tudíž o nárok ze zákonného pojištění, který je ustanovením § 29 odst. 1 zákona převeden na Českou kancelář pojistitelů. Jde o typ přechodného ustanovení založeného na principu odlišném od nepravé zpětné účinnosti (srov. např. § 854 obč. zák. či § 3028 o. z.), která vychází z toho, že nová právní úprava se použije na práva a povinnosti vzniklé od její účinnosti.

□□

Kromě toho je dovolací námitkou popírán i praktický smysl takto konstruovaného přechodného ustanovení § 27 odst. 3 zákona, které by při nabízeném výkladu zakládalo dvoukolejnost a dvojí režim pro jednotlivé dílčí nároky z téže škodné události, resp. svěřovalo by jejich řešení různým subjektům, přičemž paradoxně škody staršího data by řešil nově etablovaný subjekt, zatímco později vzniklé nároky na náhradu škody by zůstaly ve sféře právního nástupce původního pojistitele. Takový výklad neodpovídá nejen dikci přechodného ustanovení, ale ani jeho účelu směřujícímu k vytvoření nového systému pojištění odpovědnosti za škodu z provozu motorových vozidel, a tedy ani smyslu zákona.

□□

Ze všech těchto důvodů je zřejmé, že pasivně legitimovaným subjektem ve sporu o pojistné plnění z titulu přímého nároku poškozeného proti pojistiteli odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla podle právní úpravy účinné před 1. 1. 2000 a tedy i subjektem, jemuž jedinému může být soudem ukládána povinnost k plnění, je Česká kancelář pojistitelů.

☐☐

Rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný, proto dovolací soud dovolání žalované zamítl (§ 243b odst. 2 věty před středníkem o. s. ř.).

☐☐

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)